

## Mezőgazdasági termékek minőségvédelme az Európai Unióban

Azért, hogy tőkét kovácsoljon bizonyos termékek értékéből, az EU úgy döntött, oltalom alá veszi neveiket, és meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett az elnevezések használhatók, így megőrizhetők a termékek különleges és hagyományos tulajdonságai.

Az EU mezőgazdasági termékekre és élelmiszerekre vonatkozó minőségpolitikájának céljai:

- a változatos mezőgazdasági termelés ösztönzése,
- az elnevezések oltalma a visszaéléssel és az utánzással szemben,
- a fogyasztók támogatása a termékek különleges tulajdonságának megismerésében.

Az EU jogszabályokkal védi a területhez vagy előállítási módszerhez kapcsolódó egyedi termékneveket. Az EU minőséget jelző címkéjével ellátott termék megvásárlása nem csak a termék minőségét garantálja, de az eredetiségét is (a vásárlók biztosak lehetnek abban, hogy nem utánzatot vesznek).

A fogyasztókat és az élelmiszer-kereskedelmet egyre inkább érdekli az élelmiszerek földrajzi eredete, valamint egyéb jellemzői. Az EU ezt felismerve három minőségbiztosítási logót dolgozott ki. Kettő közülük erősen földrajzi vonatkozású; a harmadik a hagyományos termelési módszerekhez kapcsolódik. A logók különböznek a termékleírások szigorúságában, de mindegyiknek közös célja az eredetiség és a fenntarthatóság előmozdítása.

A termékmegjelölések két kategóriába sorolhatók: az egy adott területhez kapcsolódók és a valamilyen egyedi termelési módszerhez kötődők. A földrajzi jelzések és az eredetmegjelölések olyan elnevezések, amelyek egy terméket egy adott területről származóként azonosítanak, és amelyek a termék adott minősége, hírneve vagy tulajdonsága és földrajzi származása közti kapcsolatról tanúskodnak.

### Egy területhez kapcsolódó termékek - Földrajzi jelzések

A földrajzi eredetük által meghatározott sajátos karakterrel rendelkező termékek neveinek védelméről (**oltalom alatt álló eredetmegjelölés** vagy **OEM**, és **oltalom alatt álló földrajzi jelzés** vagy **OFJ**) szóló rendelet<sup>2</sup> úgy tervezte, hogy az ilyen típusú termékek két szempontból is megfeleljenek a fogyasztók elvárásainak. Először is, mert számos termék kivételes íz-, aroma- stb. tulajdonságokkal rendelkezik, és másodsor, mert az előállításukhoz használt helyi módszerek bizalmi köteléket teremtenek a fogyasztó, a termék, a származási hely és az ott élő, a terméket kifejlesztő emberek között. A földrajzi jelzések két típusa a földrajzi területtel való kapcsolat két különböző szintjét jelöli.



**Oltalom alatt álló eredetmegjelölések (OEM)**

Az OEM-logót viselő termékek kizárólag a hozzájuk társított termelési régió területéből és az ott élő termelők tudásából eredő, bizonyított tulajdonságokkal rendelkeznek. Az OEM-mel ellátott termékek esetében ezért az élelmiszer-előállítási folyamat minden szakaszát az érintett

területen kell elvégezni. Objektív és szoros kapcsolatnak kell lennie a termék jellemzői és a földrajzi eredet között. Ilyenre példa a "Huile d'olive de Nyons", a "Queijo Serra da Estrella" és a "Shetland lamb". Vagyis, csak a szigorú követelményeket teljesítő, a franciaországi Nyons környékének jól meghatározott területéről származó olívaolaj, a portugáliai Serra da Estrella kijelölt területéről származó sajt, és az Egyesült Királyságban a Shetland-szigeteken született, nevelkedett és levágott bárány jogosult e nevek és a logó használatára.



### **Oltalom alatt álló földrajzi jelzések (OFJ)**

Az OFJ logót viselő termékek egy adott területhez fűződő különleges tulajdonsággal vagy hírnévvel rendelkeznek, és az előállítási folyamat legalább egy szakaszát ezen a területen kell elvégezni, míg a termeléshez használt nyersanyagok más régióból is származhatnak. Ilyen példa a "Clare Island Salmon", az "Arancia Rossa di Sicilia" és a "Dortmunder Bier". Az egyedüli élelmiszerek, amelyek viselhetik e neveket és az OFJ logót, az írországi Clare Islandról származó lazac, a Szicíliából származó vérnarancs és a németországi Dortmund környékéről származó sör, melyek mind egyedi minőségi előírásokat teljesítenek.

### **Fogalom meghatározások**

#### **OEM (oltalom alatt álló eredetmegjelölés):**

Valamely régiónak, meghatározott földrajzi helynek, vagy - kivételes esetben - országnak az elnevezése, ami olyan mezőgazdasági termék vagy élelmiszer leírására használatos, amely:

- e régióból, meghatározott földrajzi helyről vagy országból származik,
- olyan minőséggel vagy jellemzőkkel rendelkezik, amelyek alapvetően vagy kizárólag egy adott földrajzi környezetnek és az ahhoz kapcsolódó természeti és emberi tényezőknek köszönhetők, és
- termelése, feldolgozása és előállítása meghatározott földrajzi területen történik.

#### **OFJ (oltalom alatt álló földrajzi jelzés):**

Valamely régiónak, meghatározott földrajzi helynek, vagy - kivételes esetben - országnak az elnevezése, amely olyan mezőgazdasági termék vagy élelmiszer leírására használatos, amely:

- e régióból, meghatározott földrajzi helyről vagy országból származik,
- különleges minősége, hírneve vagy egyéb jellemzője ennek a földrajzi eredetnek tulajdonítható, és
- a termelése és/vagy feldolgozása és/vagy előállítása meghatározott földrajzi területen történik.

A földrajzi kapcsolat erősebb az OEM, mint az OFJ esetében.



## Hagyományos különleges termék

Ahhoz, hogy egy elnevezést bejegyezzenek a HKT rendelkezések alapján, a terméknek olyan jellemzőkkel kell rendelkeznie, amelyek más termékektől megkülönböztetik.

Hagyományos terméknek kell lennie különleges tulajdonságokkal, vagyis olyan jellemzőkkel, amelyek egyértelműen megkülönböztetik az élelmiszert az azonos kategóriába tartozó hasonló élelmiszerektől.

### Mi különbözteti meg a Hkt-termékleírást?

A HKT-rendszerben megkövetelt különleges jellemzők közé tartozik:

- a hagyományos nyersanyagok használata az élelmiszer előállítás során, vagy
- a hagyományos összetétel, vagy
- a hagyományos módszereket idéző előállítási és/vagy feldolgozási mód.

Röviden, a HKT-megjelölés megszerzéséhez a terméknek olyan jellemzőket kell birtokolnia, amelyek megkülönböztetik más termékektől, valamint hagyományosnak kell lennie.

### Hagyományos elnevezések

"Hagyományos"-nak a közösségi piacon a nemzedékek közötti átadáshoz szükséges időtartam - általában legalább 25 év - óta bizonyítottan jelen lévő termék tekinthető.

### A Hkt-rendszer

A HKT-megjelölés fő célja az, hogy a földrajzi területhez nem szükségszerűen kapcsolódó kiváló minőségű termékek megkülönböztethessék magukat más termékektől, és így piaci ártöbblet-re telessenek szert. A rendszer segít megőrizni az EU kulturális örökségének részét képező eredeti termékeket.

Kapcsolódó anyag:

Az Európai Unió kiváló minőségű mezőgazdasági termékekre vonatkozó politikája  
[10\\_v\\_2009\\_eu\\_mezogadasagi\\_minosegpolitika.pdf](#)

*További információk:*

[http://ec.europa.eu/agriculture/index\\_hu.htm](http://ec.europa.eu/agriculture/index_hu.htm)

Gábornak

Képek

???